

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2022. 04. 13. 12:30-13:15

Iskola, osztály: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium, 10.C

Iskola neve és címe: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium, 1053 Budapest, Papnövelde utca 4-6.

Tanít: Bojeczán Tiborné

Témakör megnevezése: Európán kívüli országok földrajza

Tanítási egység (téma) címe: Japán földrajza

Az óra (jellemző) típusa: új ismereteket szerző és feldolgozó óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai: Japán földrajzának, népességének, kultúrájának megismerése

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: anyanyelvi, idegennyelvi, természettudományi, esztétikai, művészeti kompetencia fejlesztése

2.3. A tanítási óra nevelési céljai: más országok kultúrájának, életmódjának megismerése

2.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új: Fukushima, Hida, Kisho, Akaishi, Japán Alpok, Kita-hegy, Kanto-síkság, Seto-beltenger, kjócuó, kandzsi, romadzsi, környezetvédelmi ipar, Kawasaki, Yokohama, Nagoya, Osaka, Kyoto, Kobe, Kitakyushu
- megerősítendő: Hokkaido, Honshu, Shikoku, Kyushu, Fuji, Kuro-shio, Oja-shio; shinto, buddhizmus, Tokió

b. Folyamatok:

- új: „japán csoda” fázisai
- megerősítendő: közetlemezek mozgása, földrengés, vulkanizmus, előregedő társadalom

c. Összefüggések:

- új: -
- megerősítendő: korösszetétel és a munkaerőpiac kapcsolata; népesség előregedésének gazdasági következményei;

d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: szöveg- és ábraelemzések

e. Fejlesztendő készségek, kompetenciák: elemzés, kommunikáció, együttműködés, lényegkiemelés fejlesztése (jegyzetelés)

f. Főbb tanulói tevékenységek: szövegelemzés, ábra- és diagramelemzés, összegzés, ismertetés, jegyzetelés, feladatmegoldás

3. Szemléltető és munkaeszközök

Földrajz Tankönyv 10. (OFI 2018), ppt: képek, nyomtatott szövegek és képek, ábrák, diagramok

4. Felhasznált irodalom

Földrajz Tankönyv 10. (OFI 2018), Földrajz Tankönyv 7. (okostankönyv), Wikipedia

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
30-31 perc	helyfoglalás, hetes jelentése, adminisztráció; célkitűzés	-	-	-	-
32-36	bevezetés, ráhangolódás: - hagyományos Japán zenéről a gyerekek felismerik az óra témáját - aktualitás: sakura, hanami ismertetése	Figyelem felkeltése, motiváció	tanári magyarázat	frontális osztálymunka	https://www.youtube.com/watch?v=lyieFu7BnHE&t=30s ppt 2-3
37-38	csoportmunka ismertetése: 2*4 csoport létrehozása (óra elején ültetés szerint) A csoportok borítékot húznak, 4 témakörből (tehát minden témakörhöz 2 csoport tartozik): - Japán természetföldrajza - Japán népessége, kultúrája - Japán gazdasági csoda és gazdasági visszaesés - Japán ipara és mezőgazdasága A borítékok témakörönként értelmezendő szövegeket (ld. melléklet), ábrákat, képeket, diagramokat (ld. ppt), valamint a feladatok leírását tartalmazzák.	Figyelem felkeltése, motiváció	tanári magyarázat	csoportmunka	-
39-46	csoportmunka (kb. 8 perc) a kiadott feladatok alapján	Új ismeretek elsajátítása Ismeretek alkalmazása Következtetések levonása	vizsgálódás szövegelemzés		borítékok
47-51	1/5. csoport munkájának bemutatása Az ismertetés előtt döntjük el melyik csoport mutatja be a témáját és melyik csoport egészíti ki azt: A két csoport húz egy-egy kártyát, amelyen a feltett kérdésekre válaszlehetőségek szerepelnek: Melyik Japán szent hegye? Fuji vagy Toyama	Új ismeretek elsajátítása (hallgatóknak) Rögzítés (adott csoportoknak)	tanulói kiselőadás		1 és 5. borítékok, ppt 4-10

52-53	1/5. csoport hozzászól, kiegészíti				
53-57	2/6. csoport munkájának bemutatása Melyik város Japán fővárosa? Tokió vagy Yokohama				
58-59	2/6. csoport hozzászól, kiegészíti				
00-04	3/7. csoport munkájának bemutatása Melyik a nagyobb sziget? Hokkaido vagy Honshu				
04-05	3/7. csoport hozzászól, kiegészíti				
06-10	4/8. csoport munkájának bemutatása Melyik a legdélibb sziget? Shikoku vagy Kyushu				
10-11	4/8. csoport hozzászól, kiegészíti	Új ismeretek elsajátítása	feladatmegoldás	frontális osztálymunka	2. és 6. borítékok, ppt 11-16
12-13	Házi feladat: csoportonként 1 kérdés feltétele a következő csoporthoz				3. és 7. borítékok, ppt 17-19
14-15	Összefoglalás, értékelés	Rendszerezés	tanári magyarázat		4. és 8. borítékok, ppt 20-23
					ppt 24
					ppt 24

5. Mellékletek

1. és 5. csoport:

Japán természetföldrajza

Japán négy tektonikus lemez (az Eurázsiai, Csendes-óceáni, Észak-amerikai és Fülöp-szigeteki) találkozásánál fekszik, ezért területe geológiailag igen aktív. A világ működő vulkánjainak 10%-a található az országban (40 aktív, 148 inaktív) és évente 1500 földrengést detektálnak, melyek között nem ritka a 4-7-es erősségű. Szinte naponta fordul elő, hogy az országban valahol az épületek elmozdulásával járó földrengést tapasztaljanak. A 20. század leghírhedtebb földrengése 1923-ban sújtotta Kantót, 130 000 ember halálát okozva. A partközeli tengeralatti földrengések is nagy veszélyt jelentenek, az általuk okozott cunami miatt. 2011. március 11-én a Japánban valaha mért legnagyobb, 9,0-es tengeralatti rengés a hatalmas cunamit zúdított Honshu keleti partvidékére, amely közel 16 000 halálos áldozatot követelt és megrongálta a fukushimai atomerőművet. A gyakori földmozgások miatt Japánban nagyon fejlett a földrengésálló építési technológia és a lakosságot az óvodától kezdve oktatják a rengések és azt követő tüzek alatti és utáni teendőkre.

Veszélyforrást jelentenek még a csendes-óceáni partvidéket sújtó tájfunok és a havazások utáni lavinák, nagy esőzések utáni árvizek és földcsuszamlások.

A Japán-szigeteket a kontinentális self szélén tektonikai ütközés hatására felemelkedő hegyláncok alkotják. Területének mintegy 73%-a hegyvidék, 4%-a tó vagy folyó; a többi részen, a szétszórtan elhelyezkedő parti vagy hegyek közötti síkságokon lakik a népesség többsége. A szigetcsoport hosszában végigfutó hegyláncok két részre osztják azt, a Csendes-óceán-felé néző és a Japán-tenger felé néző területre. A csendes-óceáni részt magas (1500–3000 m), meredek hegyek és a közübük vágó mély völgyek és szurdokok jellemzik, míg a Japán-tengerre néző országrészen inkább fennsíkok és alacsony hegységek (500–1500 m) találhatók. Japán középső részén három hegylánc, a Hida, a Kiso és az Akaishi találkozik (Honshu-n) és együttesen alkotják a Japán Alpokat (Nihon Arupusu), melynek csúcsai meghaladják a 3000 méteres magasságot. Legmagasabb pontja a Kita-hegy (3193 m). Az ország legmagasabb pontja a 3776 méter magas Fuji, egy különálló, inaktív rétegvulkán Shizuoka prefektúrában.

A síkságok és medencék kis területűek, a messze legnagyobb Kanto-síkság - ahol Tokió is található - a maga 13000 km²-ével körülbelül kétszer akkora, mint a Kisalföld.

Japán a mérsékelt égövhez tartozik, jól elkülönülő négy évszakkal, de klímája a hokkaidói hűvös mérsékelttől a Kyushu-i nedves szubtrópusiig változik. Éghajlatát két tényező befolyásolja alapvetően: közelsége az ázsiai kontinenshez és a partjai melletti meleg és hideg tengeráramlatok. Az ország időjárására két áramlat gyakorol nagy hatást, a délről érkező, meleg Kuro-shio-áramlat és a Csendes-óceán északi részéről hideg vizet szállító Oja-shio- (vagy Ohotszki-) áramlat. Az első felmelegíti Japán déli partvidékét egészen Tokióig és egy mellékága, a Cusima-áramlat a Japán-tengerre is eljut. A tápanyagokban gazdag hideg Oja-shio Hokkaido-tól délre ütközik a Kuro-shioval, fitoplanktonban és halban bővelkedő területet hozva létre. Japán hat éghajlati zónára osztható:

- Hokkaido – a legészakibb. Jellemzői a hosszú, hideg telek és hűvös nyarak. A csapadék nem gyakori, de a szigetet télen gyakran sújtják hóviharak.
- Japán-tenger – Honshu nyugati partvidékén az északnyugati szél telenként jelentős havazást okoz. Nyáron ez a terület hűvösebb mint a Csendes-óceán partja, de a fön jelenség miatt gyakran igen magas hőmérsékletek alakulnak ki.
- Közép-Japán – Tipikus kontinentális éghajlat jellemzi, a telek és nyarak, valamint a nappalok és éjszakák közti nagy hőmérsékleti különbségekkel. A csapadékmennyiség aránylag kicsi.
- Seto-beltenger – A Chugoku- és Shikoku-hegységek pajzsként védik ezt a területet a szelektől, ami ennek a régiónak kellemes időjárást biztosít egész évben.
- Csendes-óceán – A keleti part télen hideg, gyakori a hóesés, a nyár viszont meleg a délkeleti monszunszél miatt.
- Délnyugati-szigetek – Éghajlatuk szubtrópusi, meleg telekkel és forró nyarakkal. A csapadék nagyon gyakori, főleg az esős évszakokban. A tájfunok időszakosak.

Feladatok:

Találjanak választ az alábbi kérdésekre a szövegrészletek, valamint az ábrák és az atlasz segítségével!

1. lemeztektonikai helyzet
 - a) Milyen lemeztektonikai helyzetben fekszik Japán?
 - b) Hogyan mozognak ezek a kőzetlemezek?
 - c) Milyen következményekkel jár a kőzetlemezek mozgása?
 - d) Hozz egy konkrét példát a kőzetlemezek mozgásának következtében bekövetkező természeti katasztrófára!
2. elhelyezkedés, felépítés
 - a) Melyek Japán fő szigetei?
 - b) Milyen az ország domborzati felépítése? Említs néhány konkrét földrajzi nevet is!
3. éghajlat
 - a) Hány éghajlati zónára osztható az ország?
 - b) Ezek mely területekre jellemzőek?
 - c) Mik az egyes éghajlati régiók jellemzőik?

2. és 6. csoport

Japán nyelv és írás

Japán hivatalos nyelve a japán, amelyet 120 millióan beszélnek a szigetországban, és egymillióra tehető a külföldön élő anyanyelvűek száma. Sokféle dialektus különböztethető meg, de a legelterjedtebb, közösen használt fajtája a kjócúgo, amelyet mindenki megért. A japán nyelv eredete máig nem tisztázott, a legnagyobb hasonlóságot az Okinaván beszélt ryukyu nyelvvel mutatja. A japán írás és írásbeliség kínai mintára alakult ki. A japán nyelvet háromféle jelrendszer kombinációjával lehet leírni:

- Hiragana: szótagírás
- Katakana: szótagírás, a jövevény (idegen) szavak leírására használják
- Kandzsi: szóírás

A számok leírására arab számokat használnak, de a hagyományos, kandzsikkal történő számozás is elterjedt. A japán nyelv latin betűs leírását romadzsinak nevezik, amely az angol Hepburn-átíráson alapszik.

Népesség

Korszerkezet (2016):

0–14 évesek: 12,97%

15–24 évesek: 9,67%

25–54 évesek: 37,68%

55–64 évesek: 12,4%

65–évesnél idősebbek: 27,28%

Születéskor várható élettartam (2016):

teljes népesség: 85 év

nők: 88,5 év

férfiak: 81,7 év

Japán népessége 2019-ben 124,7 millió fő. A várható élettartam Japánban az egyik legmagasabb, a férfiaknál 81,7, a nőknél 88,5 év. A japán társadalom azonban rohamosan öregszik, ami a második világháborút követő magas születési arány fokozatos csökkenésének tudható be. 2004-ben a japánok 19,5% volt 65 évnél idősebb. Japánban 1971-ben 339 fő volt 100 évesnél idősebb. 2017-ben már 67 824 fő érte meg a százéves kort. Csak 2014-ben mintegy 29 000 fő érte el a századik életévét.

A demográfiai változások számos szociális problémát okoznak. A népesség kiöregedése a munkaerő csökkenéséhez és a szociális kiadások növekedéséhez vezet. Egyre kevesebb japán fiatal akar házasodni és gyereket vállalni. 2050-re Japán népessége 100 millió főre, 2100-ra pedig 64 millióra is visszaeshet. Különböző szervezetek a kormány együttműködésével buzgón próbálnak megoldást találni. Legtöbbször a bevándorlást és a gyermekvállalásra ösztönzést tartják a lehetséges legjobb módszereknek.

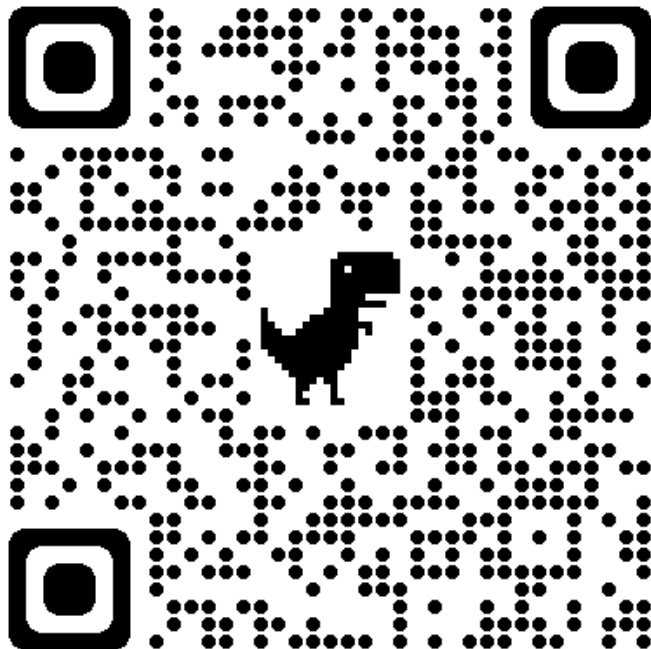
Japánban 2017-ben mintegy 946 000 fő született, míg 2018-ban már csak 921 000 fő. 2016 óta minden évben 1 millió fő alatt alakul az adott évben születettek száma. 2018-ban a becslések alapján 1,37 millió fő hunyt el, amely adatot a születések számával összevetve 448 000 fős természetes népességfogyásról lehet beszélni. A japán kormány célja, hogy 2025-re 1,8-ra emelkedjen az országban a termékenységi ráta.

A japán társadalom nyelvészetileg és kulturálisan homogén, a kisebbségek a külföldi munkásokra korlátozódnak. A koreiak, a kínaiak, a filippínók, a brazilok és a peruiak csoportja a legnagyobb a Japánban élő kisebbségek közül. Az ország 2003-ban 136 000 nyugati bevándorlónak adott

otthont. A legnépesebb bennszülött népcsoport a jamato, ezt követik az ainuk és a ryukyu-iak, valamint olyan társadalmi kisebbségek, mint a burakumin.

Vallás

A japánok többsége nem hisz egyetlen egységes vallásban. Sok ember – elsősorban a fiatal korosztály – szembehelyezkedik a vallásokkal, ennek oka, hogy a tudomány nagy fokú fejlődése miatt sokan a tudománytól várják a választ minden kérdésre. A második világháború alatt a japánok shintoisták voltak és elutasítottak minden más vallást. Manapság nem meglepő, ha egy japán, miután leteszi iskolai vizsgáit, elmegy egy shinto szentélybe imádkozni. Ugyanaz az ember egy keresztény templomban köthet házasságot és buddhista temetésben részesülhet.

Feladatok

Találjanak választ az alábbi kérdésekre a szövegrészletek, valamint az ábrák és az atlasz segítségével!

1. nyelv

- a) Mi Japán hivatalos nyelve?
- b) Mely a legelterjedtebb dialektus?
- c) Hogyan nevezik a szóírást?
- d) Hogyan nevezik a japán nyelv latin betűs átírását?

2. népesség

- a) Számold ki, hogy mekkora az átlagos népsűrűség Japánban, ha a népességszám 124,7 millió fő (2019), az ország területe pedig 377 972 km²!
- b) Mi jellemző a népesség eloszlására?
- c) A korfák tanulmányozásával jellemezd Japán népességének szerkezetét!
- d) Hogyan változott a korösszetétel az utóbbi 60 évben?
- e) Milyen hatása van a korösszetételnek a munkaerőpiacra?
- f) Milyen gazdasági következményei vannak a népesség elöregedésének?
- g) Mely kisebbségek élnek az országban?

3. kultúra

- a) Párosítsátok a kártyákon kapott japán kultúra elemi ábrázoló képeket a fogalmakkal.
- b) Gyűjts ezekről információt az internet segítségével! (3-4 mondat)

4.vallás

- a) Nézd meg az atlaszban, hogy milyen vallás jellemző Japánban! (67.o.)
- b) Ismertesd néhány mondatban a legelterjedtebb vallás főbb jellemzőit az internet segítségével!

3. és 7. csoport

A „japán csodától” a gazdasági visszaesésig

Japán a 19. század derekáig elzárkózott a külvilágtól. Az ipari forradalom vívmányai csak évszázados késéssel jutottak el a szigetországba. Bár már a 20. század elejére sokat behozott a lemaradásból, a „**japán csodaként**” emlegetett gyors gazdasági fellendülés az 1950-es években kezdődött, és egészen az 1990-es évekig szinte töretlenül folytatódott.

A II. világháború után az **USA jelentős támogatásának** köszönhetően 1960 és 1980 között Japán évi gazdasági növekedése átlagosan 10% volt. Ebben az időszakban hatalmas gazdasági előnyt szereztek. Japán gyors fejlődése több tényezőre vezethető vissza.

A GDP nagy részét **ipari beruházásokra** fordították, és **korszerű technika** alkalmazására törekedtek. Hamar rájöttek arra, hogyan kell megtalálni egy-egy új tudományos felfedezés legfontosabb elemét, majd azt továbbfejleszteni. Japán több külföldi (legtöbbször amerikai) vállalatot **megvásárolta valamely termék gyártási jogát** – licencét –, majd továbbfejlesztve azt, **jobb minőségben és olcsóbban** jelent meg azzal a világpiacon.

Korán megteremtették a **magas szintű oktatási** és szakképzési rendszert, így mindig bőven állt rendelkezésre magasan **képzett munkaerő**. A gazdasági fellendülés kezdetén a **munkabérek alacsonyak** voltak, ez pedig elősegítette a világpiacon is versenyképes alacsonyabb eladási árak kialakítását.

Az 1960-as évektől **magas volt a megtakarítások aránya**, viszont sokat költöttek **kutatásra és fejlesztésre**, ami lehetővé tette a **csúcstechnológia** mielőbbi alkalmazását és elterjesztését a termelésben. Az ásványkincsekben szegény és ezért alapanyagimportra szoruló gazdaság hamar kikényszerítette a **külkereskedelem** és a hozzá kapcsolódó **pénzügyi szolgáltatások** fejlődését.

A **nyersanyagszegény** ország a felhasznált energia 90%-át importálja. A gyors fejlődés eredményeként Japán a világ második **vas- és acéltermelő országává** vált. A minimális hazai forrásokra és az importra épülő korszerű alapanyagiparnál is jelentősebb azonban a **feldolgozóipar**. Az ipar meghatározó ága a **gépipar**, ezen belül is a **hajó- és személygépkocsi-gyártás**. Különösen nagy hangsúlyt fordítottak a **kis anyagigényű, nagy szaktudást igénylő ágazatok** fejlesztésére.

Japán élen jár az **ipari robotok** kifejlesztésében és alkalmazásában is. A kevésbé modern technológiát képviselő termékek előállítását „exportálják”, azokat az iparosodott délkelet-ázsiai országokban gyártják.

Fejlett és sokoldalú a **vegyipar** is, termékei között a fotokémiai cikkek, vegyszerek, gyógyszerek és műanyagok egyaránt megtalálhatók.

A gazdasági csoda fázisai

A gazdasági csoda négy szakaszban vett részt. A **helyreállítási fázis**, a magas növekedés, az állandó növekedés és az alacsony növekedési fázis. A helyreállítási fázis 1946-tól 1954-ig tartott. A második világháború után a japán iparágak többsége a háború miatt térdre került. A legtöbb ország a háború utáni hatásokat szenvedett, amikor a háború véget ért olyan országokkal, mint Japán, az ipari termelés jelentős csökkenését tapasztalták. A japán ipar gyors fellendülése a gazdasági csoda nevéhez vezetett. A helyreállítási fázis az iparágak újjáépítésére összpontosított, amelyek nagy hangsúlyt fektettek a gyapot-, acél- és széniparra.

A **magas növekedési fázis** 1954-től 1972-ig tartott. 1967-től 1971-ig Japán gazdasága az ország legjelentősebb növekedését tapasztalta. Japán Kelet-Ázsia egyik legfejlettebb országába emelkedett. A japán oktatási rendszer szintén szerepet játszott a gazdasági növekedésben a magasán képzett és fegyelmezett munkások előállításával. Japán az egyik olyan ország volt, ahol magas az írástudás, és még mindig a mai napig.

Az **állandó növekedési fázis** 1973-tól 1992-ig tartott. 1973-ban és 1979-ben volt olajválság, amely mindkét esetben az tripla olajárakat látta. A válságot az arab kőolaj-exportáló országok szervezete által a gazdasági szankciók okozták, amelyek az 1973-as arab-izraeli háború alatt látszólag támogatták Izraelet. Bár a szankció megrázta más országok gazdaságát, Japán gazdasága tovább nőtt.

Az **alacsony növekedési fázis** 1992 körül kezdődött, amikor a gazdasági buborékfázis elhalványult, ami recesszióhoz vezetett. Japán gazdasági fázisa az 1980-as években gazdasági buborékként ismert. A japán bankok túlzott hitelnyújtása az iparágakhoz a Tokiói tőzsdei inflációhoz vezetett. Az inflációt egy deflációs időszak követte, amely negatívan befolyásolta a gazdaságot.

A gazdasági visszaesés okai

Az 1980-as évek végére hatalmas adósság halmozódott fel, és a vállalatok által felvett hitelek nagy részének fedezete az ingatlanárak és tőzsdei árfolyamok esése miatt eltűnt. Az állam hagyta csődbe menni a vállalatokat, és ezzel jelentős külföldi vállalatfelvásárlások kezdődtek. Az 1997-es **délkelet-ázsiai pénzügyi válság** tovább rontott Japán helyzetén.

Az ország gazdasági életében 1992-től kezdődően mutatkoztak meg a **gazdasági visszaesés** jelei. A GDP és a külkereskedelem növekedése megállt, sőt a bevételek csökkentek. A termelés megdrágult, és visszaesett a kereslet a világpiacon a feldolgozóipar termékei iránt is. A **visszaesés okai** összetettek, a romló világ gazdasági környezet és az elhúzódó belső társadalmi-gazdasági átalakulás egyaránt szerepet játszott benne. A **belső okok** között találjuk a termelékeny ipar és a kis hazai fogyasztás közötti ellentmondást. A japán emberek rendkívül takarékosak, vásárlási szokásaik, életszínvonalbeli igényeik eltérnek a hasonló gazdasági fejlettséggel rendelkező európai vagy amerikai polgárokétól. Egyre többet kell költenie az államnak az elöregedő népesség egészségügyi és szociális ellátására is. A Japánban hagyományos, a **munkaadó és a munkavállaló közötti erős, szinte életre szóló kötődés** miatt még nehezebb a munkanélküliség kezelése. A gazdasági válságból való kilábalás lehetőségét az ország a **gazdasági szerkezet átalakításában**, a magas K+F igényű termékek még nagyobb arányban történő előállításában és a **pénzügyi-kereskedelmi szolgáltatások** fejlesztésében látja. Továbbra is fontos a **működőtőke-export**.

Feladatok:

Találjanak választ az alábbi kérdésekre a szövegrészeket, valamint az ábrák és az atlasz segítségével!

1. gazdasági csoda

- a) Mely időszakra tehető a gazdasági csoda?
- b) Melyek a gazdasági csoda bekövetkeztének okai?
- c) Melyek a gazdasági csoda fázisai? Mi zajlott ezekben a fázisokban?

2. gazdasági visszaesés

- a) Mely belső és külső tényezők okozták a japán gazdaság lassulását és visszaesését?
- b) Melyek a gazdasági visszaesés következményei?
- c) Hogyan változott az államadósság 1995 óta? Hogyan hat ez a gazdaságra?
- d) Melyek a válságból való kilábalás lehetőségei?

3. KMT (atlasz 75.o.)

- a) Hogyan oszlanak meg az egyes országok között Japán külföldi működőtőke befektetései?
- b) Melyik országba exportálja Japán a legtöbb KMT-t?

4. GDP

- a) Hogyan változik Japán GDP-je az 1970-es évektől?
- b) Hasonlítsa össze a négy gazdasági nagyhatalom GDP-jének változását!
- c) Mikor torpant meg a Japán gazdasági növekedése?
- d) Hogyan járulnak hozzá az egyes szektorok a GDP-hez?

4. és 8. csoport

Magas színvonalú ipar, ásványkincsek nélkül

A szigetország ásványkincsekben roppant szegény, így válhatott a világ egyik legnagyobb energiahordozó- és nyersanyag-vásárlójává. A szállításokat hatalmas **tengeri kereskedelmi flotta** végzi. A külkereskedelem az ország számára ezért is létfontosságú. Kikötői hatalmas forgalmat bonyolítanak le. Japán gazdasági tengelye a Honshu sziget délkeleti partján húzódik. A Tokio-Kawasaki- Yokohama városeyüttése az ipari termelés egyharmad részét adja. Nagoya az autógyártás fellegvára. Az Osaka-Kyoto-Kobe háromszögben van a második legnagyobb ipari tömörülés.

A Tokiói Értéktőzsde az ázsiai térség pénzügyi központja. A Tokiótól Osakán át Kitakyushuig húzódó óriásvárosok agglomerációi ma már összefüggő városövezetet alkotnak.

Az 1980-as évek elején indult a technopolisz-program, aminek keretében a szigetek fejlődésből kimaradt középső és nyugati térségeiben külön városokat építettek a tudományos kutatások, a csúcstechnológiai iparágak fejlesztésére. Kezdetben a kevésbé fejlett országrészek gazdasági életének fellendítése volt a cél. Napjainkban ezek a városok a technológiai fejlesztések központjai. Az egyetemek és kutatóközpontok mellé korszerű és kellemes lakóterületeket építettek.

Kevés termőföld, fejlett mezőgazdaság

Az ország területének több mint kétharmad részét erdők borítják, csak alig 12%-a művelhető, ezért minden talpalatnyi helyet igyekeznek gondosan hasznosítani. Az utóbbi években a települések terjeszkedése miatt több ezer hektár területet kivontak a művelés alól. Az 1-2 hektáros kisparaszti gazdaságokat magas színvonalú gépesítés jellemzi. A mezőgazdaság az aktív keresők 4 %-ának ad munkát, a GDP-ből való részesedése 1%. A legfontosabb gabonanövény a rizs, amit az ősi kultúrának megfelelően termesztenek. A magas terméshozamoknak köszönhetően szinte önellátóak rizsből.

A nyugati kultúra térhódításával a táplálkozási szokások is átalakultak. Előtérbe került a hús- és tejtermékek fogyasztása. A rizs másodvetéseként sok helyen zöldséget és búzát termelnek. A teacserje termesztésének is nagy hagyományai van-nak. A japánok sok halat és tengeri puhat-estűt fogyasztanak, de ételeik készítéséhez felhasználják az algákat is. A világ halászflojtájának 5%-a Japáné.

Feladatok:

Találjanak választ az alábbi kérdésekre a szövegrészeket, valamint az ábrák és az atlasz segítségével!

1. ipari fejlődés

- a) Mely gazdasági ágakon alapult az egyes fejlődési szakaszok gazdasága?
- b) Melyek voltak az ipari fejlődés fő szakaszai?
- c) Hozzanak példát néhány japán cégre az internet segítségével!

2. export-import mérleg

- a) Mivel magyarázható a behozatal és a kivitel összetétele?
- b) Mely ásványkincseket importálja Japán és mely országokból?
- c) Melyek a fő ipari körzetek? Melyek az ipari termelés szempontjából fontos városok?
- d) Hozzanak néhány konkrét példát az egyes japán városok ipari termékeire! (Melyik városban mit állítanak elő? Milyen üzemek működnek?)

3. mezőgazdaság

- a) Hogyan, milyen módon befolyásolja Japán mezőgazdaságát a domborzat?
- b) Hogyan, milyen módon befolyásolja Japán mezőgazdaságát az éghajlat?
- c) Mi Japán legfőbb terménye?
- d) Hogyan változott a mezőgazdasági termelés szerkezete 1960 óta? Mi a változás oka?

Minden csoport megkapja továbbá a borítékokban kinyomtatva a ppt-ben is látható képeket.